

- Naamen kaara, Sooninkon Maarinden Kafo Ejipti.
- Section Culturelle de l' Association Culturelle de Soninke en Egypte.
- Cultural Section of Soninke Culture Association in Egypt

Xasu 08^{ndi} / 15 / 2308 [2008]

Tappi: [5]

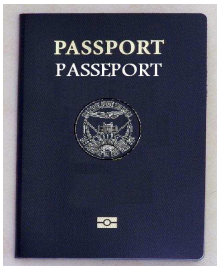

SOOBE

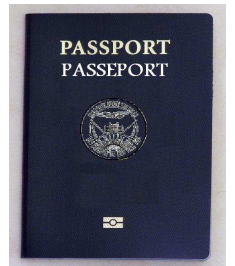
Mann'in ga telle Faransi?

Ne fuyons pas nos terres

TERENDE !!!

Sooninkon Maarinden Kafo Ejipti [Misira].

Sooninkon ti: "Soobe d'i Kaman nafa".

Sooninkon ti: "Soobe d'i Kaman nafa".

SOOBE NI MANI YA?

Soobe: siginten na do sooninkan renmun haqirilaanun ya batte, n'i kafuma me yi gelli duna banne su, nan yill'i sanqini i do me naxa, kuudo n'i tuyindi me haqirilaanun na, m'i na katu gollini doome ma sooninkaaxu na wurugi. Ken ya ni sooninkon ga ti: "doronmun filli ya na koccen wuttu".

KOYIYE	
Sefan-yinme	dare
Mann'in ga telle Faransi?	2
La communauté Soninké	3
Julaaxu	4
Sooninkan xanne d'i renmu	5
Sooninkaaxu, Sooninkan xanne	6
Jikkun wure ni mani?	7
Samama watte (p	7
Sunxason kaana taaxe	8
Haqile (kiilu)	9
Tuwaaxu	10
Sigi t'an waajibin na	11
Alla ye ku soro mulla	12
Ne fuyons pas nos terres	13
O n sinme t'o yinxollon na....	14
Maxa fiinu 10 dabari	14
Alla baannankaaaxu	15
Saaraanon berike muuruyen do	17
Kanba joosaaden nafa	17
O ye sere darajan wurigini sere	18
Laadan kiite silamaaxun di	20
XIBAARE [Actualités]	21
Xasu Sooninken di	22
HAADAMA RENMUM TAQUN DORONDEN DANTAQIYE DUNA NOXO (1948) (Sooninkan xaane)	23
Tirindu	24
Nawarinde	25
Kappallenmo [Nos Partenaires].	26
Kitaabu	26

GANGO

Xirinde katt'an na in maarenme! Anken be ga yingi ke SOOBE dare ke yi, an ga duna noqu su, nan ti: an rawa sefan-yinme wuttu nan sefe a kanma, hari a ga na ña lenkaccu 5 ya yi, n'a xeyi katt'o yi, ti ku xeyindi moxo du baananbe su ga d'an saga, o n'a ro SOOBE riyinte di, sooninkan renmun su na bog'an haqirilan xala.

Français

SOOBE: c'est un journal ou un magazine consacré à l'accumulation des opinions du Soninké et les distribue entre eux. Venez nous rejoindre à sa preparation, s'il vous plaît rédigez un sujet et nous en envoyez par ces addresses ci-dessous:

English

SOOBE: is a paper or a magazine which devote to accumulation to the Soninke opinions and distributes between them. So help us its preparation please; write us any information or subject that you have and send it to us at:

Sooninkon Maarinden Kafo Egypte
B.P. 1172 Attaba Caire Egypte.
E-mail: sooninkonkaho@hotmail.com
www.soo.be.fr.tt

Mann'in ga telle Faransi?

Manne n'in ga dagana Faraansi?

O kisimanu d'o faabanu d'o gidanu d'o xoxono, nan r'o renmun na, i m'i ren xottun faamu ya ba? M'ikun d'a sinma I ga ren xottu beenu xaranja, soro banje o ga feregono katta ku beenu banje, xo: Faransi ma Ameriki ma Japon, ken ga ni; i ga da daga kaane be dabari, tuwaaxun kaara, biraadon kaara, kuran do jin kaara, sahan kaara, neenenden (Politikin) kaara, mariyen kaara, nan ti; JIBIRILA yan yanqa, n'i tuyindi xottu ku ya ba? M'ikun ga da ke be faamu, an na golle deberi, ken ge de tono su kini, hari ken golle d'o danben d'o hooraaxun ga nte genme, har'o yonkinin ya ga togo do ken batten na ?

O taaxu halle gollen na (retireti), o ga kun tononu beeni kitta, a d'o ga na ri bogu katti kaara yi, o gad a xalisinu ku beenu kita, n'i r'o waxandun noxondi, o ga na kiñe kaara ya, o na kun xalisinu yogonu sanqi debi xooron di, o ga na kiñ'o debun na, o na yinben ro kuttun na, na yinben ro kuttun na kanmoxo? O na maarun booton xobo, do goron pañu, do waxadu, kaagumen na lemunnun wara da suwa, o na ñaxamalanun xiri, na bito filli ña ñaxan na, xalisinu ku fa ga biyi kundu ya, nan kaf'i riyinton na killen di, I xaranbalaaxun saabu da; nanbaranton do fayaanon xa wa sikki do jaajen na, m'i n'i nafanu ku m'i yonkinun rag'i ya.

Xalisinu ku ñame falle kun bito dantanto di, a gangabe di, m'i n gan da tanbon wutu, nan saage dagana, a joppa xafun na xadi, ke moxo ya ni siine su, i nt'a muurunu Faransi .....

ga d'i ren xottun faamu moxon be, i daga kaanen di, ma ken ya ha ge sigi, o gidanu d'o xoxonon d'o renmun ga saage dagan'i du yoolandi geeji xooron di, saado ken kaane, i ga ñi riin'o kisimanu wutu bakk'i neemanun di, fankan na, ken ga sig'i gabe yonkinin ga toxo geejin di!

Ken kuna, kuudo nan kat'o hooraaxun d'o danbi boosinte ke saagandi, m'o nan saage katta xaranjen ya yi, do golle, do na xaralla xooron wuñi, do nan taaxu nan kati digaamunu terende kedangi haqen kanma, kuudo; o gidanu d'o xoxonon d'o renmun nan giri ñaana yigande yi, ñexe xooron danja geeji xooron na!

**Safandaana: Haaruna
Daraame
Nan bogu: Jonboxu
Jallaane, Mali**

La communauté Soninké

Il faut tout d'abord savoir que les Soninkés sont issus d'un peuple d'Afrique de l'ouest : Sénégal, Guinée, Mauritanie, Gambie, Mali, etc.....

Certains affirment qu'ils sont originaires d'Egypte, et d'autres prétendent qu'ils viennent du Soudan. C'est un peuple très mystérieux qui ne laisse personne indifférent.

Ainsi, cela nous pousse à poser la question suivante : comment définir le peuple Soninké ?
***

Ainsi notre étude s'effectuera autour de deux axes dont le 1er sera consacré à la culture Soninké, puis dans une seconde partie, nous évoquerons l'organisation de cette société. ***

Les Soninkés sont un peuple musulman, nomade qui est en perpétuel mouvement, en effet dans la culture, le voyage fait parti du rite : Il est vrai que la principale raison qui les pousse à voyager est économique, mais ce n'est pas le seul motif comme nous le font croire les Européens puisque le motif culturel rentre également en compte : car chez les Soninkés, un homme n'est pas un homme tant qu'il n'a pas réalisé de nombreux voyages à travers lesquels il acquière de nombreuses connaissances, coutumes, arts, et philosophies, etc.....

Les Soninkés ou Sarakollés comme les nomment les wolofs, ou les Maracas comme les nomment les bambaras ont voyagé et voyageront toujours : D'où une forte immigration de ce peuple.

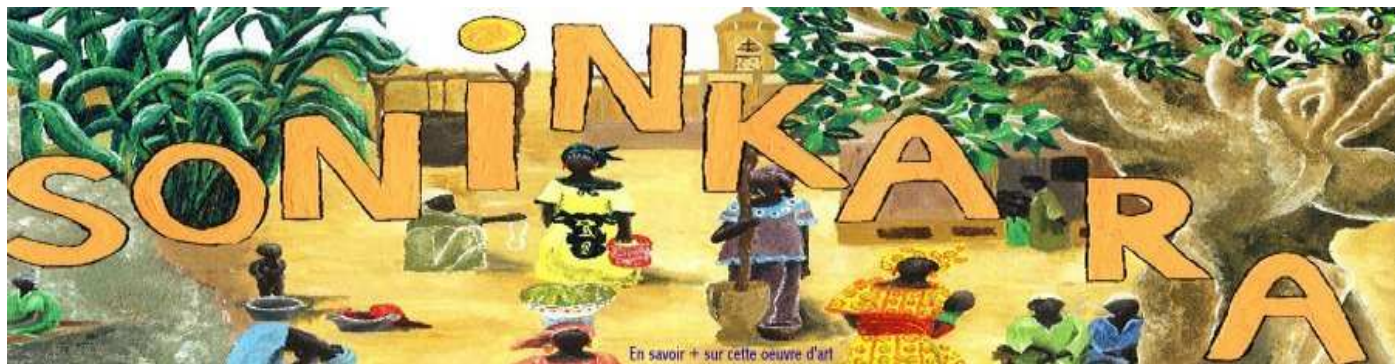
En dépit de sa nature qui l'oblige parfois à s'éloigner de sa famille et de ses proches, le Soninké reste paradoxalement et fortement lié à ceux qu'il a laissé derrière lui, car il n'oublie jamais d'où il vient, ainsi que l'illustre par exemple la deuxième génération de Soninkés des années 60 venus en Europe qui à contribuer à reconstruire l'Europe ravagée par la seconde guerre mondiale.

Que cela soit par l'intermédiaire d'un messager par courrier, ou par les nombreux outils de communication tel que le téléphone ou l'internet qu'utilise la génération actuelle, le Soninké reste toujours connecté sur ce point les Soninkés font preuve de sagesse et d'équilibre : En étant ouvert au monde, sans oublier leurs origines.

Ainsi dans la partie suivante : Nous allons tenter d'expliquer l'organisation de la société Soninké : la communauté Soninké est structurée en caste similaire à celle des Indiens, puisque chaque c.sp (catégorie sociale professionnelle) à une fonction définit au sein de la communauté qui prime sur l'individu (le groupe prime sur l'individu). Par exemple :

Les tégvés qui sont l'équivalent des forgerons ou les « Jaaru » qui sont des griots ou encore les « Moodi » qui sont des religieux garants de l'éthique et du bien être moral.

On peut ainsi penser que la civilisation Soninké est assez précoce en ce qui concerne l'organisation de sa société avec des notions de citoyennetés, de communication, ou de philosophique.

Comme le démontre de nombreuse métaphores : « si un crocodile te met le feu que peux tu lui faire...? » cela signifie que si un être inconscient, sans sens moral te cause du mal, tu seras perdant car vous ne partagez pas les mêmes valeurs : le croco vivant par nature sous l'eau et toi sur terre comment peux tu lui faire prendre conscience de son acte. ***

Finalement, on peut affirmer que les soninkés sont d'une part attachés à leurs origines, mais d'autres parts restent ouverts sur le reste du monde. Des nombreux qui ne cesseront de parcourir le monde une civilisation aussi ancienne que celle des Egyptiens précurseur et permatique faisant l'égalité de notion de citoyenneté tout en alliant tradition et modernité telle est l'ingrédient du Soninké du 21ème siècle.

Néanmoins un seul regret subsiste : n c'est que les Soninkés n'ont pas de tradition écrite mais oral qui est difficilement traçable et qui tend à se perdre, tel est la lutte que les Soninkés aurinot à mener dans les siècles à venir.

Ce qui nous incite à nous poser la question suivante :

Comment faire découvrir le peuple Soninké et le mettre en avant aux yeux du Monde ?

Votre frère :

**Jibril Konaté . du Jagili –
Gidimaxa – Mauritaane .**

Sooninkon Maarinden
Kafo Ejipti [Misira]

JULAAXU (BUSINESS)

Sooninke ni Jula gelli duna daaru ma lenki, gelli Wagadu taaxen kaane Sooninke ni: JULA, Wagadu taaxu Julaaxu Kanma, bawo; Wagadu kotokottaaden bangaben ñi Julaaxun do Jaagunden ya kanma, xo: [80%] julaaxun ñi ken ya yi, nan giri julaaxun ña, nan ri ma saasa kundu, an ga na ro saxan di noqu su, an na Sooninkan xannen ya mukku d'an kaaron ña, nan ti xadi an ga na daga Sooninkan jamaanun ña, an ga na julan bannan xooron faayi Sooninkon bane rawa sikki ti 95%, in raw a tini Afiriki yinme noqu gabe.

Ken di; o ga koota be lenki, SOONINKE yan xawa soron xaranjundini do n'i seerandi Julaaxun moxo, xa .....!!!

JULAAXUN NI MANI YA?

Julaaxun ni: giri-nan-xennen ya yi, kuudo; nan bagandindi do nan gaagandi gelli yokke ma golle, tonon da, ken ga ñaana sababu yi na kahon haajunun jaara.

Ma wure tana:
Julaaxun ni: giri-nan-xenne ya do tonon batte, do na soron haajun jaara ti yokkun do gollen w'i da.

Tonon ni: xalisi kutte be ga toxso xalisi saaganten falle, jaaten ñan falle.

Xo: **Saaganten su – musaaxa = tono.**

Yokken ni: an ga ku beenu gaagana soron ña, i g'i haajunun sirono t'i ya, xo: yiraame, teppu, kun d'i me .....

Gollen ni: an ga gilli ti golle bey i soron da, i g'an tugana xo: jacaranda, ma yoke be soro g'a loxono xo: setu fo. .... **kutte**

**Safandaana:
Madibiramu Kante
Tiringa Maarena.**

SOONINKARA

Sooninkan xanne katta xarange kanmoxo?

Sooninkan Xanne d'i renmu !!!

Yugo yogo ya ni, a toxon ga ni SOONINKAN XANNE.

Koota yogo, a giri t'i wa telle bog'i renmen ña Sooninko, gelli suxuba a ga giri, a da bito sikki ya ña, a ga terene, a tanpi, daqun do dullen d'a tooro, ma xille ke su ga riini, nan dang'a yi, i ma har'a faayi sakat'i n'a tirindi, Arabun yan d'a tirindi,

- 1- I t'an toxo ? a t'i toxon ni Sooninkan Xanne.
- 2- Yaali wo renmun nt'an ken maxa ya ba ? a t'i faayi mulla nan daga kun ña wori.
- 3- I t'an renmun toxo ? a t'in renmu toxon ni sooninko, i ga wagadu.

Arabun ga kiñe, i ti: ko xa toxon ni sooninko? xa ga ma giri nan daga gemu xa faaba yi, a tanpi de! o dang'a yi gunnen ña, daqun do dullen d'a tooro, xa ga ma giri a kalla ya de!!! Sappa fana be ga da jin ro girifen ña, t'i wa tell'a faabandi, kun ya ni: Sooninkon Maarindaanon kafo, i t'ikun faaba be toxon ga ni Sooninkan Xanne, Alla ga na dunje m'i ga da feera su ña kuudo; daqun na max'a kari, Madikaaman Musundon xa giri, ti m'i ga dag'i faaba Sooninkan Xanna faabandi, kuud'an maxa kara, A. P. S, FARANSI xa giri t'i xa faaba Sooninkan xannen nta kalla n'i ke toxo birene, duna kутten Sooninkon xa su giri, kuud'i faaban maxa kara daqun ña.

Sooninkan Xanne ga na, kara Sooninkon tanpini ya de !
O sun duroxoto, o n'o toppunin rondi, o n daga Sooninkan Xanne faabandi.
An n'a faayi duna fofo faaba n'i xanne ke ya, an xannen ga kara baane, fofo ntaxa sebetin'an ña, na tuguti an ga wandi xanne ke be sorogono, Sooninkon ti: wandi fon nta sere kotondini.

ke digaame be su in g'a da ko, a su tenjini, o xanne ke xaranjen xibaaren ya. Xoron'o naxaanan siiti kuudo; m'o xa na katu gollini t'o xannen ña.

<http://www.myspace.com/animodi>
<http://fr.360.yahoo.com/sumaarenkunda>

Denba Jomun Sumaare Laane-moodi

Write a story about the picture. Name _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Sooninkaaxu

Sooninkaaxun ni mani ya?

1: sooninkaaxun ni: tuwaaxu. 2: sooninkaaxun ni: soobentaaxu. 3: sooninkaaxuni: danbe. 4: sooninkaaxun ni : hinneye duuro. 5: sooninkaaxun ni: nuxudun-xullaaxo. xa d'in terinkka fonne in na fatanfansiye kini xa yi ku du baanan be su kanma. 1: sooninkaaxun ni: tuwaaxu. An ga na daga sooninkara an wa moodi xooron ñiini non ña, i ga da diina ke xara n'a faamu na fi-xooron dabari duna di. 2: sooninkaaxun ni: soobentaaxu, ken tuyinten ya ni, gelli ganni sooninken do soobentaaxun ya na do-me (doome). 3: sooninkaaxun ni: danbbe, jikku, du tuiye, n'an du tu, n'an saaranon danbben tu.4: sooninkaaxun ni: hinneyi duuro. an wa hinneyen ñiini sooninkon do me naxa har'i ga nta me tu! 5: sooninkaaxun ni: nuxudunxullaaxu. Bawonu; sooninken tuyinten ya ni ti nuxudunxullaxun ña gilli ganni ma saasa!

Xa ma-renme: Bakari Daraame
Nan bogu Jonboxu – Jallaane – Mali.

Sooninkaaxun do sooninkan xanne

in ti: sooninkaaxun ni mani ya? Sooninkaaxun ni:du-tuyen

Do du daroyen ya,sooninkan xannen ni: xanne ya yi, Alla ga d'a taga xo duna xan kuttun moxo, n'a ña soron yogoni xannen ña, i ga sefene t'a yi, do nan golli t'a yi . sooninkaaxun ni: sere be, an ga sefene ti xanne ke yi . sooninkan xannen do

Write a story about the picture. Name

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

sooninkan jikku,kun jikkuni ya ge ni xo: duntenñaaxu, fonnansiraaxu, nan bara wandi xallen ña . ken do golle do na me sefe-xannun daro! Ma-renmu sooninko, do sooninkan-xan

mukkaano, xor'o na sooninkan-xanen golli,o n maxa mungo' danben ña .bari; sooninkaaxun ni: dunten-fon ya yi, Alla ga da ñ'o xannen ña, o ga ma golli t'a yi su Laxara koota, a g'o tirindin'a yi. Sooninko, in ma-renmu (maarenmu) xor'on giri, saqa biren dangi, o n kafi gollen biren yan kiñi, sooninkaaxun ra nta dagana kaane sooninkan-renmun falle!

Safandaana:

xa ma-renme:
Laaji saaxo.
Nan bogu: Nan bogu: Jonboxu Jallaane, Mali

Jikkun wure ni mani ya?

Ti Alla toxo neemanda hinnaana. Tiigayen wa Alla da tage hoonun Kaman ga ni. neeman do kisiyen wa xeyi-faarun fo wuruginten kanma, d'a dunkoonun d'a kappallenmon SU
Ke sefe toxon ya ni kanje jolo xo duroxoto de a n max'an firi an ga ma r'an xannen ja.

Ke dangi falle; lenminnen wa ñaana jikkunten ña kanmoxo? Jikkun wure ni mani ya? ke fo sahinten xara an na jikkun wure tu!

1- i ti: fu be ga ni, I ga da jikkun xiri jikkun ña, bawo a na seren xilli katta fo tiiganton ñanjen ña, n'an kaba bakka fi burun ña.

2- yogonu ti: jikkun ni maxakuto ya yi a ga sere be di, a w'an tangana bakka foo fo ya yi, ken ga seren leebunu (an wayiba).

3- yogonu xa ti: yonki xaayanden ya ni, yangada sirun kanma do ñan gollu faranfaro.

4- I ti xadi: jikkun ni fi ya yi, Alla ga da hadama-renmen yanba t'a yi, tugaade xa ya ni, Alla ga da haqillen senben di t'a yi.

5- I ti xadi jikkun yinme ga ni ho be yi: tege jikku sirun gollan lenmaaxun ya ni, boyiri; fasanquntaaxun ya na ti kiilun ya yi, do jikku sire; xa fasanquntaaxun nta ñaana ti bogu ranja ma danbe; boyiri sere be jikkun ga na bono an bon'an danben di, sere xa su kiilun ga roxo (nan ña fo tuwanbalin ña) an xa bon'an denbi siren di. In maarenme! in d'a sinma ke ta, an da jikkun wure tu, ke ta o wa sikki yere m'o ga jokki do ke sefe yi soobe riye noxon di.

Safandaana:
yatabare
Ñiiñe:
Saarera:
baamariyam

Musa
Gambiya
Misira

Samama watte

In we digaamen joppaana ti Alla toxon ña ke be gada ñiiñen do kanmun taga a me sere su tewend'a tagaden ña, sere su xa m'a deem'a taganden ña. ken falle kisiyen do neeman we faaren kanma..

Samaman watte (Kewole) (Mulaye). Samaman watten ni: watte ya yi, Aburen ni moxo siri. Awa kappu wattu burun xa yi, ku benu ga seren karini jowoyen ña. A ya ni watti naxatandin ña, ke be ga sere gabe karini ñiiña xotte ke kanma. a jaaten xa xooren ni moxo siri, bawonu, a wa telle ma milliwoni filli hadamarenme ya. A fanka xooren ni: lemunun ya yi, ku benu wuyin ga me siino karagi baga., ken falle yaxari nuxunton do jamaanu benun tuyinton ge ni ti misikinaaxun ña, ñiiña xotte ke kanma. sababu be ga d'a ña o ga ti a fankan ni: lemunun ya yi, ku beenun ga siino karagi wure, bawo; yaaxa muurundaanon d'a koyi nan ti : lemunun kaara watte ke ne (50%) lemene ya kerini siinen noxon ña .ken woren ni: a na milliyo baane ya kerini lemunun kaaran ña.

Ku beenu ga siino karagi ya, ma ken wure. ken ya sigi; o ga da ke digaame ko.ken falle yaaxa muurundaanon d'a koyi xadi nan ti : haqe be ga kalla lepitaane ken ni (15,350) ken di o n giri na watte ke saabun muuru d'a kite moxon d'a jaare moxo.

fana watte ke saabu. defondinde danja. A saabun geben ni: mexen w'a yi. Bawonu; sirinmen riini mexen saabu ya da. fillandi A kite moxo : a kite moxon ni: sirimen ya yi, bawonu a ya ni mexe ke wottu, saage n'a ro hadamarenmen na ken falle a wa ñaana watten na, ke be ge ni samaman watte. xa kite moxo tanan ye yi, ke be ge feti sirinmen na xo : a ya n'a kite moxon fo xooren na ken yan sig'o ge xenpe, a baane konjen na.

sikkandi, A jaare moxo : A ye jaarene ti :killi dantanto yi. fanan ni: mexen gejanje o su n giri na mexe ke geja m'a gan ñeme bakka'o dingiranin su yi, ken falle , na senuyen sebetindi,o fiinin su yi. fillandin ni: sirimen gejanje. sirimen gejanje joppene ti mexen gejanjen ya yi, bawonu; sirimen riyi (ri) maanan ni mexe ke ya yi. Ken falle na sanke sanxi soron naxa tukkattiku (a me du) soron na kisi sirinmu ku xiñinden na, do watte ke tooran na.sikkandin ni: koroosinde, o na du koroosi moxo siri, bakka mexen na na du koroosi bakka fowofa ga sikko' do yonki saha naxan na.ken ya ni Alla ge daal'i kitaabi dare ke noxon na(ken toxu no, hadamarenmen yinme ye dutu) ken falle tuwaanon ti: koorosinde nan fosu jaarandenja. kuuni killu ma saabu dantanton ya yi ku beeni go' kisini bakka watte ke kiteyen da' tooran na. ke ni masalan buccunne ya yi samaman watten kanma, bakka xa maarenmen na :

**Abbaasi
Sumaare,
nan bogu:
Tafasiriga –
Gajaaga .**

Sun-xason kaana taaxe

Ti Alla toxo, neemandaana, hinnaana. In maarenme: a jopp'an yinme ya hina, an n'an du sirondi, n'an du gemundi, an na ke haqati beere beere, an na "kayiti" dere yogo wutu, a do xalibe an na jaaten ña an ga hunbeenu xonno jikkunun na. gell'an yinme yi, a d'an ñangollu nan saame ke xaso dere kaane .m'an na ña

laataana yi bakka jikkunu ku ñanjen na, ke xaso xoore noxon di .an na'tu nan ti, Alla ga na xeere ramundu t'i komen na a n'a yinme woyibeyen (leebun) ya koyin'a yi sere be nari (wori) ho ga na ñ'an maxa, an jikkunun nta muq'an na. A gana jikku be tu, i du yi, a kitayen ñaana gell'a jaaraden ya yi . deemeyenmundu Alla maxa kuudo; an na katt'an wayibeyen (leebun) jaarana.

Xa ma-renme:

**Denba
Samasa.**

Haqile (kiilu)

Ti Alla toxo neemandana hinnaana
Tiigeyen wa Allada tegefon su
Kaman ge ni
Kisiyen do neeman xa ye faari
sennen kanma

Haqilen ni: Nooron ya yi, Alla ga d'a
kini Hadama renmen na kuudo a na
du kanda t'a yi katta jomun do
munnafan killen na .

Haqile

Eewa!

Ke ni xirinde ya katta Haqilanto,
kuudo, on'o Haqilun goli bireye ke
di, m'o na kotu kaanan dagaye kitana
yere do non na.

1- Xirindi fana, katta Diinan
xaranjaanon na;

O ga d'a wori me sooxiran ga gabo
Diina ke di, ken kite Haqile ke
gollinambalaaxun saabun ya da, n'a ni
xa Diina ke lasilin taaxu Haqilen
gollinen ya kanma .

Me-Sinmande:

A- "Aaya" fana be ga yanxa faari
sennen kanma – kisiyen do neeman
g'a kanma – a naamerindi ti Haqilen
gollen ya yi. Ken ge ni "Xaranje", a
m'a naamari ti Salle, Suume,ma
Allan batte tana yi.

B- Faari sennen yinme ga d'i seron
kafu me yi kuudo; kuudo n'i xiri
katta Alla yi, a d'i Haqilen ya golli,
saage nan t'i xa n'i Haqilun golli,
bawo; a jaab'i da – kisiyen do
neeman g'a kanma- : (Yaal'in ga na
xa xibaari nan ti kure wa ke gide
falle,

a g'a mulla na xa geja, xa y'in tonjondini ba?) i ti:
o m'an ti gaare yi. A jaabi: (Inke ni Alla faaren
ya katta xa yi).

O su d'a wori yere nan ti Haqilen gollen na
sababu n'i na seedaano yi faari sennen da, ti
Tonjuntaaxu. Keta har'i ga na ri bara t'a
faarinnaaxu,ballen saabun ntaxa naana do tonju
muuriye yi, a naana ti fi tan aya. Xo: xandun-
xotaaxu d'i me tana .

Ken kunja, xor'o su n'a tu nan ti: silaamaaxun
diina, Haqilen fina yan gollini, a falle Alla
naameri xannun na ri, gelli Salle, Jakka, Hiiju
kdm..... . do nan t'a do Haqilen yan telle
doome, o ga t'o y'i fatana bakka me yi koota su,
ken koota, o toxon ni :

"Diinan faamun beli".

O n maxa toxo tini: "kaati-fulaana" ti : "kundu "
m'a me ti : "kundu", ma "kaati me "ke " deberi,
m'a de "ke" ya deberi .

Tnju ni "Kaati" doroyen w'a da, xa; Diina ke ni
Alla ya xalle . "Kaati" ge d'i Haqilen dolli moxo
be, xor'o xa n'o xallun gollinanjundi ken moxo
baane ya yi.

2- Xirindi Hillandi, katta Sooninko:

Xannen ni: xaliifan ya yi, Alla ga da be su xallen
xaliif'a yi, nan t'a ni bireyen na t'a
yi.....

Mannen sigi Sooninkon ga na taaxu Xabila be di,
i ga ken Xabila ya xannen koono i renmun da, n'i
yinmeni xallen toxono?

o su n xaw'a tuunu nan ti ken lemine riini ken
xabile xannen mugu ya har'a nda bara, bawo ; a
d'i yan birene doome.Mannen sigi Sooninken ga
nta Sooninkan-xannen koon'i kan na ga nt'a ga
na ni maxansefendini. Kuudo lemunun na max'a
mugu !

Eewa Haqilanto:

Xor'o n'a Haqilun golli n'a tu nan ti, a gan linja Alla
da, a ni duna su naana xan baane, xa; a ga da xabiila su
xannen kin'a yi, ken wure ni, a da ken ya xanu, ken
kunja, be nd'i xannen wara n'i tanan xannen birandi,
an n'a tu nan ti an de Alla linjun sooxi, do nan ti: inke
ma dunjan ge d'in na Sooninke yi.

Bawo, o su w'a tu nan ti "
xannen nta fosu xanne yi! "
ken di, do manne o ga n'to
xannen koon'o renmun da,
m'o ga wandi xannun ya
koon'i da ??

Xor'o n sinme, o n ña
sinmaano, n'o Haqilun golli,
kuud'o na kotu nafene do na
xureyen wari!

3- Xirindi Sikkandi: katta
Fatanbinnira (Afiriki)

..... o wa ken
dugundini katta Soobe
riyinte yi .

Kemene kallanken dūjeyen
kanma.

Kuudo ; xaranjen nan maxa
giilo xaranjaanon kanma .

O yanpeyi murini a su
maxa ti Alla yi.

Hari n'o ña haamunto yi, n'o
kisi Duna do Laahara.
Amiina.

Safandaana :
xa ma-renme/
Muhamadu Kanute
Nan bogu:
Laane Moodi

Tuwaaxu

O ye Alla tiigana a ge d'o ña "xara" Umatoonin ña.

Kisiyen do moroyen xa ye Faari sennen kanma. Ken dangiyen falle, in n'a t'an da, in ma-renme Sooninke waxatin kiñe keta, xor'o n gir'o n'o kittun kini me yi, o na me deema ti tuwaaxun do golle, o na tuwaaxun ña surumaaden ña, na gollen ña laalen (minnan) ña, o n da t'o nan digaamu twaaxun d'i fasanjuntaaxun kanma daawa ji gebe ye ñemene o ye deri gebe xa fakka. Xor'o sun a feera ña, na me saama katti tuwaaxun muuriyen ña, na toxo ti; tuwaaxun murinden ri na gollen saama, bari; Alxuraanan Aaya fana be ge yanxa ken ni : (xara.....) ya . an ga na ke "Aaya" koroosi, Alla me ti: In botu, a me ti: golli, a me fo tana xa ko, m'a ge ti ya (xara). Ke Aaya d'o toyindi nan ti sern r anta fo wo fo su kitta g anta ti tuwaaxun ya yi, hari ken ya ni, "Imaamu" Buxaari ge de follage r'a kitaaben ña ("Sohiihu Buxaari": Buxaarinken Sahante) a toxon ge ni : (tuwaaxu, gollen kaane follage) Sooninkon xa ti: fit u an na fi ña, na toxo ti an ga me fit u an r anta fi ñaana, xa ; oku fatanbinnu loogoye maxa, oku Sooninko xerexereye maxa, o de tuwaaxun ña falla toxu fo ya yi, ken ya sigi o ge toxo falle, o xa ra nta telle kaane moxo su o ge me saage katti tuwaaxun ya yi. Ken falle; an ga n'a faayi duna manankunme ke su n'o ya maxa Fatanbinnira, xa; o xaranbelaaxun ya sigi janburunin ga riin'i wut'o maxa i g'i xammu i d'i nafan su ga telle, o ga ñaan'i da komo yi. O xaranbelaaxun ya sigi ke su ge ña, xori jomu xaranbelaaxu! Ke wese yinmanbinnaaxu!

Wacca duna, senben gajanjen lanpu, o ne haqilan-ra gajanjen biren ya yi, sere xa r anta niyindini ke gajanje ya, ga nta ti tuwaaxun ya yi.

Na toxo ti fi-dun-uwaanon ti: kiilu (haqile) tuwaaxun ga nta d'a batte a sankundini ya, tuwaaxun xa, kiilu ga nta d'a batte a sankunu ya. Ken bire xo r'o n gir'o na yinman-binnaaxun gaja bakk'o kafon noxon ña . xor'o n xar'o n golli. O soro yogoni xa jikkiran-kutini tuwaaxun muuriyen ña ya, t'o xooro ! ken bog'an kiilun ña in ma-renme . xasoye nta tuwaaxun muuriyen ña, nan toxo ti Faari sennen jaabi –kisiyen do neeman g'a maxa- : (xa de detuwaaxun muuru gelli banbaadon ña, ma furun-kunmen ña).

Alla gan n'o ña kefini soro ku been'I ga sefen terinkana nan tukke d'a fo siren ña .
Amiina in kama.

Xa maarenme :
Laasana Sanba Daraame .
Nan bogu: Moritaane –
Gidimaxa – Jaagili .

..... Sigi t'an waajibin ɗa!

Sigintan wajibi

Tiigeyen wa Alla da tegefon su Kaman ge ni.

Kisiyen do neeman we faari sennen kanma .

Ma-renmu Sooninko do Soninkan-xan-mukkaano

O ge de digan-kacce be joppa xa da, o finna ken ya kanma,

Ma-renmu soobe danginte ke di, o de wattu yogoni ko kun ga sikki soron ga nte sikki t'i wajibinin ɗa, a d'i jaaraade, watti dantanto faayi xadi, ku watti dantanto de sere dantanto ya rega .

Fo fana: du-tuwaana . Fillandi : du-banna . Sikkandi: du-yinmanke.

1- Anken du-tuwaana be ge de du sigindi tuwaanon sigiran ɗa, an de manne deberi ? kuudo ; oku gam'an batte wori, na toxo ti; tuwaaxun ni nooron ya yi, a ga na ñi noqu su a worini ya a ga na ro bite su ya, a ye ken xurandini, a ga na ri debe su ya, a ye ken debe xurandini , a ga na ro ka su ya, a ye ken ka xurandini , a ga na ri konpe su ya, a ye ken konpe xurandini . ma-renme anken deben ɗa, biten wa no, an kan xa biten w'a di, har'an konpen xa biten ya ni, tuwaanon su yeelson xullun ya ni, mennen d'an ken yeelson finandi ? ku digaamu jaab'o da, o na kat'an Alhaalalan tuunu . tuwaaxun ɗa fiini filli ya ni :

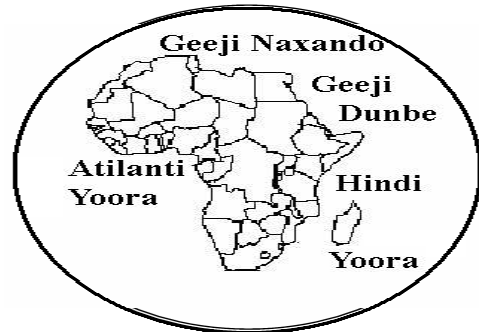
Fanan ni : tuwaaxu be an ge d'a kita na du nafa t'a yi, ken falle na soron nafa t'a yi, ken tuwaaxu ya ni xo: kanmen ga na texi ñiiñen su karanten ya ni, xa; a na ri nan bire soron su xa na bire d'a batten ɗa, anken xa feti ke yi .

Tuwaaxun fillandin ni: ke be ga m'i kaman nafa, o ye tangeyi muurini bakka ken ɗa,

ken yogo ya ni: a kaman yinme nte nafa kitt'a yi soron ya ne nafa ke kitta,ken ya misaalen ni xo: fitolle (pitolle "lanpa") a ga du biyini (biini) na xurayen kini soron ɗa, a yogo xa ni, aken yinme me nafa kita sere tana me nafa kita, ken xa misaalen na xo ya: ñiiñu (ɗiñu, ɗuñu) ku beeni kanmen ga na r'i ga nte birene, sakke; fox a na bire d'i batte, walla xa, i ne xo yitten ya, yitte ke be sirewu ga nt'a yi renme xa ga n'ta yi . a ga n'a ñi an ga kundu ya, anken de tuwaaxu mosiibonten ya kita, ken ya ni Annabinñinmen ge daali – kisiyendo neeman w'a kanma- a ge ñi Alla ñaagana a ti : (Alla in w'an ñaagana tuwaaxu be nafa g'a yi, in we tangiye muurini bakka tuwaaxu be nafa ga nt'a yi) o de tu ketan ɗa nan ti tuwaaxun ɗa noonu filli ya n'a yi (jomun do bone) . ken di an n'an deben xurandi, n'an kan xurandi n'an konpen xurandi yelli du-tuwaana ge fet'an ɗa .

2- Du-banna . anken du-banna xa, mann'an do banna kuttun ga nte baan ? banna kuttun d'i naaburun muuru na faaban kaanin taga t'a yi n'i yinmeni kaanin taga, mane anken faaban kan karanten ge ni, ankonpen kunaarinte ge fe? Anken misaalen ne xo keyen ya, a renme nte xenn'a yinme wure lewu (abada) a xenne wanden ya wure ta!

Yelli du-banna ge fet'an ɗa, gir'an n'an faabankan kuura, n'an xabilan d'an jamaanen kuura, ken falle an na ri wandi faabankaanin deema, an ga me ken ña su, anken ni xonno sagon ya, a do soyi-fo do sondontanje (buttin beli) !

3- Du-yinmanke . ye du-yinmanke !
anken yinmankaaxu ke nafaan ne minna ?
an do duna yinmankon su de me sooxi !
duna yinmankon su d'i renmun sorogo ya,
n'i xaranjundi, n'i jamaanun debere,
yinmankon su ni tuwaanon xananin ya yi
. a wa; manne anken renmu ku ga me
xara, i me soroge xa, i su sanxi, anken xa
ni tuwaanon xonnen ya yi, na toxo ti ; ku
xa yan kappa me yi na jamaanen taga .
bari ; yinmanke su lawuran n'an
jamaanen renmun ya, an jamaanen ga na
ñ'a ga me tege, a ne x'an lawuran ya ga
sellan ña! mann'anken kan baane ya
taganten ge ni, jamaanen kutten su ge
kere ? anken baane ya dinkan ni,
jamaanen renmun su xuumanton ge ni ?
yinmankon su ne tuwaanon xobono ya
katt'i jamaanun ña, anken g'an xallun
xatana ya, kan moxo ni tagandaanan ga
nte non ña taganden ga katta ñaana ?
Anken misaalen ne xo : soro filli ya
baanen na kira tagandini, baanen na
wuy'a karana, ken tagande xa tinmene
kan bire?
Ku soro sikki (du-tuwaana, du-banna, du-
yinmanke) yan de Fatanbinnira (Afiriki)
toxu falle !
Ma-renmu o ye ke ta masalan walla yere .
o na gemu soobe riyinte yi Alla dunjeyen
kanma .
Hari n'o kisi du-tuwaanaaxun do du-
bannaaxun do du-yinmankaaxun ña .
Amiina !

Safandaana:

Xa maarenme: **Ibrahim Siise**

Nan bogu: Buwensi – gidimaxa –
Moritaane

Sooninkon Maarinden kafo Ejipti
yinmanke siine 2002 – 2004

Warayindaanon fedde 2007 - 2009

Alla ye ku soro mulla

Tigeyen wa Alla kallanken da, kisiyen do neeman
xa ye faari sennen kanma.

Ku fiini keregi baane nda ñi sere be ya Alla y'a
kanman mulla:

1- telenjontaaxu goliñanlenmaaxun ña. Ke ni :
na soron goliñanlenmaaxu ti fo yi, a n g'a mulla
soron n'an goliñanlenmaaxu ti ke be yi. Ken ya ni
faaren ge jaabi – kisiyen do neema do moroye y'a
kanma – (i be ga n'a xanu an nan kisi bakka yinben
ña an nan ro Aljanna, an kallen nan r'an ña n'a toxu
an tonjondinten wa ti Alla yi do koota legere, d'an
nan ri soron ña ti fo ya an g'an mull'in r'an ña ti ke
be yi.

2- Nan telenjo renmun do me naxa, kuyinden
ña, faari sennen jaabi –neeman do kisiyen w'a
kanma - : (xa konu Alla yi, xa n telenjo xa renmu
do me naxa). A ye gelli ken ña, an nan maxa wosi
renme (lenme) na renme (lenme) toxu ., faari
sennen jaabi –neeman do kisiyen w'a kanma - : (
Alla da haqe gume su haqen kin'a yi, wosiyen nte
ñaana xeyimaxanta renme da).

3- Nan telenjo yaxarun do me naxa : an na
taxandind'i do me naxan ña ti telenjontaaxun ña ,
faari sennen jaabi –neeman do kisiyen w'a kanma -
: (yaxaru filli nda ñi be maxa, an ga miile katt'i
dun baanan be yi, an we riini Laahara kootan ña an
tatten jungunte (ñengente)).

4- Nan telenja du ya (di) : an nan max'an du
kellifi ti golle yi ke be seyen ga nt'an danja,, faari
sennen jaabi –neeman do kisiyen w'a kanma – (an
yonkin haqen w'an kanma, ken di suumi an na mini,
an nan salli an na xenqe). Faari sennen w'a koyin'o
yi ke hadiise yi nan ti : seren yonkin haqen w'an
kanma, an nte dagana sere da an n'an yonkin karaba
n'a dangindi xenpan ña, har'an da ña batiyen ya yi.
An ga na tanpi xa, a n xaw'an n'an du tuumandi.

In ma-renmu ke ni jikku ya yi Alla g'a mulla a gan
xawa ñiini silaamen su ya, a dan ku noonu naxati
d'a noonon moxon man su. In ma-renmu Hari n'in
do xa su ña kefini komon fo telenjonton ña.
Aamiina.

Xa ma-renme:
Yusufu Laasana
Sumaare

Ne fuyons pas nos terres.

Le développement a longtemps engloutit les peuples villageois et analphabètes d'Afrique. Du fait de la rumeur et de la désinformation, un nombre incalculable de jeunes africains voient en l'Occident ou les autres pays développés les seules issues pour la réussite. Certains acceptent le risque de mourir que la honte d'avoir raté une aventure, d'autre abandonnent carrément femmes et enfants juste parce que l'idée qui fait des pays du Nord l'Éldorado ne cesse de se reprendre dans la tête de nos frères et sœurs Africains.

Aujourd'hui la nature nous donne une chance, la même chance qui fait des pays arabes, les pays les plus respectés; la richesse naturelle,

LA TERRE.

Le Monde entier crie augmentation des prix des produits de premières nécessités, la vie devient de plus en plus chère et le besoin de produits vivriers ne fait qu'augmenter. N'est-ce pas là une occasion en or offerte à l'Afrique? Notre terre, qui possède encore une quantité inquantifiable de terre cultivables

, fertiles, certes les unes plus que les autres mais avec l'apport de la modernisation tout est possible. Y-a-t-il encore des raisons pour

que nous allons nous serrer la corde de plus en plus sous prétexte de chercher la vie? N'est-ce pas là le virage tant attendu par la jeunesse africaine pour montrer ce dont elle est capable? Ne devons-nous pas interpellier maintenant où l'occasion nous est donnée, nos aînés gouvernants sur notre volonté de retourner à nos

terres, nos peuples, nos villages, nos familles?

Le destin du monde retournera

bientôt à la terre? Alors jeunesse africain où que tu sois, saches que ton apport enrichira l'Afrique et toi Avec.

Ali CAMARA (Kacolo Dantchoko from Touba Niaré)

O n sinme t'o yin-xollon ŋa, O n maxa sinme t'o taanun ŋa!

Soonikon ti: mexe ga na taaxu gide ya gide wa karene, yinbe ga na taaxu mexe ya mexe wa xajene; ji ga na joxi yinbe ya yinbe wo kalla; hanke ga na taaxu ji ya ji wo kaawana, in ma-renme, o kisima xasu ku hananun ya haxiren nda ku ŋari nan saame tuwaana gabe kaane duna ke di, Alla banna ke ga da sere su taga a m'an duuro wara ;o kisimanu dalla sinmene, ken sinmayi laate yan sigi, i ga da dangonun r'i do me naxa, me daroye, a do kallungooraxu kuudu ŋalintaaxu ke fuuren na kati nan daga ;I haqiren da ku koy'i ya gelli kanmu-dun-diinanun ga ma ri; knamu-dun-diinanun yille riini n'i fo sirun tox'i maxa ; in maarenme, man d'an nexundi du ya ? mani ni seeren di finkinte gall'an da an ga na fo wo fo ŋari sere tana maxa an ga nexxe an xalle ke yi? ke foroma diina ke be kisimanu gatonŋondi ta'yi gelli a ga bogu akamannen daali, i kitaabi senne ke di : (a t'I d'o taga n'o sefe xanu ku d'o noonu ku bogu me wure; ni'ifin jonŋun ya koyi) a wure ya ni: neeman ya ni o na me tu, o na me xanu .ken yan d'in wara ke safande yi, yabo o n sinme t'o yin-xollo o n maxa sinme t'o taanun ŋa, maareme, xoda ke yinme katini ti tan ya yi, xa; an gana yin-xolla ke taqe bag'a di fo nta toqo silaamaxu ke yinme da haqiren yan ŋa mukalafaxun ŋa, a wuren ni: Silamaaxu gollun nta mundini sere maxa n'a ŋi haqire nt'an ŋa, in ga ro sere be da gacce di a Kaman n'I haqe toxo noonon ŋa sefen ŋa maaremu.

Xa ma-renme:

Maaju Fofana

warayindaanon kafo.

Nan bogu: Tasara – Jeema- Xaayi, Mali

Maxa fiinu tanmi dabari

maxa fiinu tanmi dabari, an ga fiinu tanmi muku.

1- maxa ro fi di fi be ga nt'an da kille di, an ga fo mukku fi be ga nta liŋa'n da.

2- maxa digamu n'an butuntentoxo, an na xo sa fo mugu ke be g'an buten tanlan bagandini.

3- maxa du koyinten jakki, an ga loxomaxantaaxun muk'a yi .

4- maxa sikka sere di sere be ga nta suuxun'an di, an na xosa fo mugu fi be ga tooxen gabondin'an di.

5- max'an sondon xaasaye bangandi tuwanbalin da, an na xusa fo mugu fi be g'an tallan butundini.

6- maxa seren nuxudun-xullaaxu sere be g'an roxono, an na xu sa fo mugu fo be g'an nimisindini.

7- maxa sere waaju sere be ga neq'an ŋa, an ga loxomaxantaaxu muk'a yi .

8- maxa fo ko gajanlenmu filli da fi be g'i butun xaasana, an ga fi muk'i ya fi be g'an yaan' i sikkandin ŋa.

9- max'an yaqen sinmand'an ga da gollu siru beenu ŋ'a da n'a buten xaasanten toxo, an na xu sa fo mugu fi be g'an gollu ku su nakkari.

10- max'an seraaxun koy'an ren xatante tuwanbalin ŋa.

Safandaana:
Mañaame
Danbele

DIINA (SILAMAAXU)

Alla baanannankaaxu

Tiigeyen wa Alla da tege foonin su Kaman ge ni . kisiyen do neeman wa xeyi faarun fo fosonjuntan do Annabinñinmun legeren kanma.

Ken falle, o na ti: Alla baanannankaaxun ni manne yi ?

Alla baanannankaaxun ni: na Alla baanannankaaxu ti botuyen ña, do n'a baanankaaxun tefi sondonmen ña, do nan tonjondi ti Alla yi a jaatin (a yinme) d'a maxankutonin d'a ñan-gollun ña.

Tuwaanon de Alla baanannankaaxun taxandi katti taxandu sikki (3).

Fana : na kemenegankaaxun baanaaxundi Alla da .

Ken ni: ken ni na fiini sikki baanaaxundi tunkan danja.

Kun ni: tagande, do mereye, do fiinin maxa-saagande (fiinin deberinde, m'i yillande).

Taganden do maxa-saaganden senberan ni Xuraanan ña : Alla daali a n kallanka : (naamu tonju, fiinin ne Allay a danja, a do tagaye).

Mereyen xa senbera xuraanan noxon ña ken ni Alla kallanken ge daali: (kan-fetun do ñiiñen mereyen ne Alla ya maxa). Ke Aaya ye koyini nan ti: kanmun do ñiiñe, do fo wo fo su ga kanmu do ñiiñen ña asu mereyen ne Alla ya maxa.ku Aayani de sebetindi nan ti: tagande a do mereye, do fiinin maxasaagande a su ni Alla ya kitten ña .

Tagayen kaara: Alla daali a n kallanka : (Tunkan xeerin nan jiidinta tagandaanon su fo siren ge ni).

Na toxo ti faaren xa jaabi – kisiyen do neeman g'a maxa – natalindaanon (fotondaanon) fin ña ti: (I ye tin'i danja laaxara kootan ña: x age de ku beeni tag axa d'i birandi). Hadiise ke, Buxaari do Musilimu gem'a kanma, bakk'o ma Aayisata maxa -Alla gan dunje bakk'a maxa- . do Alla ge daali hadiise qudusiyyin ña nan ti: (ko xan du-toñonjunta dinanta yenme ke be ge dega ga tagandini x'inke taganden moxo). Xa; o dan ku sefu ya, o ge ti natalindaano, o ne do ya, sirewun ga natali bey i, xo: fo sekkunte . o nte do "Aparayin foton" ña.

Ken bire sere be nda ti: Alla baanankaaxu ti taganden ña, ken do ku sefi daginto ne me wuttu kan moxo?

Ken jaabin ni nan ti: taganden yinme ni ya : na fo kitandi ke be ga me ñi non ña . ken tagande ni Alla bane ya da. Xa; ke be geni na fo yilla bakka moxo yi katti moxo tana, ken feti taganden yinme ya . xa; i ge t'a da tagande, i ne do deberinden ya yi . ken wa xo: tege ga na tongen deberi, o na ti: tege de tongen taga. Bawoni; a ge bogu yitte ke be yi tege me ken taga . awa hari soron su nda kefi nan t'i ye yitte ke tagana i ra nta . xa; sefen ga tagandi haraamunte be kanma kundu, na mange sekku, walla na mexe ma gide kutu, walla na doore ma siima ma tagandi fo yogo taga, walla na mana xaja na yonkinte taga t'a yi, ga nta ; yittu.ken senbera Xuraana daren noxon ña :Alla daali a n kallanke (xakun soro, missale keti x'a terinka, yenmu ku beeni xa g'I xilli Alla tanan ña i ra nta suwanne (siyanje) tagana har'in da kafu me yi a danja ni, suwannen xa nda fo boo'si ya, i ra nt'a regana bakk'a yi, muurundaanon lanpu, a do muurufo).

Aaya ke ye koyini nan ti : xakun yinmeni fe de!
Xa ga ku beeni xilli Alla tanan ŋa i fi gan xooraxa
maxa, i ra nta suwanne (siyanŋe) tagana
.....)

Ke ye koyini nan ti natalindaano ku ga natalinde
ke be ñaana, tagande feti, xa; i t'a da tagande do, i
ge de yonkkintafooni ku me taga ya, ken xa ni
Alla bane ya da. ke de sebetindi nan ti taganden
ne Alla baane ya da.

- O ge ti xa : Alla baanankaaxu ti mereyen ŋa,
na toxo ti Alla daali a n kallanka :

(ma xa ge de ku beeni xarlenmun mara) do (ga
nt'i yaqun kanma do i teyun ge de ku beeni mara)
i be nda ti: ku xa kappa me yi kan moxo?

O na ti : o ne ku kappa me yi ti sefu filli ya yi,
fanan ni nan ti: seren mereyen ŋa fon danŋa ken
loogonta-kofumante feti . na toxo ti ; inke, in ne
fo ya marana ke be g'in maxa, xa ; ke be g'anken
maxa in ranta ken marana . a na ñi xa, ku su ne
Alla mereyen ya noxon ŋa a gan kallanka. Ke be
x age ni loogoyen kaaran ŋa, Alla mereyen ya
loogonta a ya ni mereyi tinmanten ŋa .

- fillandin xa ni nan ti: inke mereye in mere fon
ŋa, ken feti mereyen yinme yi, in ga katt'a ñaana
moxon be gan linŋ'in da . xa; in n'a yillankuppana
ya xo sariyan ge koomandi (ñaamarindi) t'a yi
moxon be, do marandaana sooben ge dunŋe t'a yi
moxon be, ken ni Allay a yi .

ken bir'o na ti : seren mereyen defonten ya
ni, a do xadi, mereye su nte seren danŋa, a
mere-fo ke kanma rakuton kaaran ŋa, na
toxo ti; yillankuppeyen ne Alla baane ya
maxa .

Fiinin maxa saaganden xa n eke moxo ya
yi, bawoni; yillankuppeyen we seren
maxa a mere fon ŋa, xa; yillankuppeye ke
defonten ya ni kaaro filli ya, xo mereye
ke moxo.

Ken bire, o ge ti: Alla baanaaxunten ni ti
taganden do mereyen do maxasaaganden ŋa,
ken kofumanti looganta wasanten ya ni.

Baxankallimuuriye su nte ñaana ti ken ŋa .
na toxo ti; o ge de fo wo fo su yiriga kundu,
gelli taganden do mereyen de
maxayillanden ŋa , fo wo fo su nte gelli kun
ŋa, a ga ballunu bakka fo yi ke be ge sebeti
Alla danŋa, a n dera a n kallanka .
Ku ni Alla baanannankaaxun taxandun fo
fanan ya yi.

Alla dunŋeyen kanma, a y'in kiilun ŋa na fo
ko taxandun kuttun kanma, Alla ga na ke be
nowond'in da Soobe riyinton ŋa .

Alla gan n'o kefi baanannankaaxundaanon
jaman ŋa . Amiina .

Xa ma-renme:
Laasana Sanba
Daraame
Nan bogu:
Jaagili
Gidimaxa
Moritaane.

Saaraanon bereki muuriyen do Sunpu sonne

Tiigeyen we Alla da tege fon su Kaman ge ni. Kisiyen do neeman xa ye aari sennen kanma . Alla daali Alxuraana daren ŋa (xa de Alla botu xa n maxa fo wo fo su kef 'a yi, xa n siro katti saaraanon filli ya, a do ma-ren tinto a do yatiimeni, do fon-tanŋun do taaxan-ren ma-ren tinte (taaxallen maaren tinte) do taaxan-renma be ge ni wanden ŋa, do kappallenma be g'an tatten ŋa, do killen renme, a do xa teyun ge de ku beeni mara) .

Alla daali xadi, a n kallanka (xa konu Alla yi xa ga me ŋaagana ti ke be yi, do sunpun xa yi) Alla kallanken daali xadi: (do yenmu beeni ga fo sonini (sonno) Alla ge koomandi t'a yi nan t'a n soni).

Alla kallanke daali xadi: (o de seren ŋaamari (kooma) t'a n siro katt'a saaraanon filli ya) (An kama nda ŋaamarinden ŋa ti xa n maxa fo wo fo botu ga nt'aken do xa n siro katti saaraanon filli ya xooroyen ga na r'i filli dun baanan be y'a jon ŋa maxa t'i danŋa "bis" ma x'i roxo xa, an na digan doronte k'i da an na roxonmaxantaaxun kanpen yanxand'i da gelli hinneyen ŋa d'an nan t'in kama hinn'i folli ya xo i ge d'in tugunen xoorondi moxon be).

Alla kallanken w'o xilli ku Aayani ya nan t'o siro kaat'o saaraanon ŋa, o n max'i roxo, o n hinn'i ya, o n max'i fisirin-wallaaxu (fisirinŋallaaxu), i ga ke be muurun'o maxa o n'a ŋ'i danŋa ga nta ti Allan kuteye, o n max'i somi o n maxa dega xatan kitt'i ya.

Xa ma-renme:
Foode
Ibraahiimu
Koreera.

Kanbu joosaaden nafa

Nafan xoore ye kanbu-joosaaden ŋa, ken ya ni Alla faaren ge daali – kisiyen do neeman w'a kanma – ti : (in ga ntaxa xotondin'in umatoonin kanma, in ŋ'i koomana (ŋaamerini) ti kanbu Joosaaden ŋa Salli-ji bire su . a ye fille moxo tana yi ti : salli dinma su) . Almaami Ibnu qayim xa ti, a kitaaben ŋa ken ge ni (ANNABIN JAARANDE) ti : nafa gebe ye kanbu-joosaaden ŋa : 1- a ye raqen timen linŋondini. 2- a ye digiŋan senbendini . 3- a ye laalon kuttu bakka raqen. 4- a ye yaaxen kendendini (kendondini) . 5- a ye kuusen xotondini . 6- a ye xannen linŋondini. 7- a ye kuusen deemana yiganden yillanden ŋa. 8- a ye sefen konŋen nowondini (na xottun ko, i konŋi moxon ŋa). 9- a ye feten bakka me yi (nafeten wasa bakka naafantaaxun ŋa) Alxuraana xarannŋen da. 10- a ye xenŋon xatana. 11- a n rinŋa Malaayikanin danŋa . 12- a ye fi sirun gobondini . ***

Ke su dangiyen falle, a ye kefini kanbu-joosaaden nafaŋa ke be ge legerintan bange nan ti : **a ya ne jaarendn su fo siren ŋa du tangeyen danŋa bakka kanba watten ŋa** . A ye kefini fiini xa ya, ku beeni ga sinmen wallen nowondini.

Ken dangiyen falle, o Annabinŋimme, Alla kisiyen d'a neeman w'an kanma, bari; here su me toxi an ga m'o kooma (ŋaamari) t'a yi . o diina ke ne tegeyen fo telenŋonten ya yi. O ku silaameni o haaju (lefi) xoore y'o n saage katti ku silaamin laadani ya. Na toxo ti; kanba jaare rexun (jaareranin) fakkon ya ni towoyinton ŋa, ken saabu feti fo wo fosu ya , a ge feti, i waralenburaaxun ŋa, i kanbon danŋa. M'on ti xa ; i waralenburaaxu fo da, Silaamaaxun ge koomandi t'a yi. Ken bire Alla komo : xor'on saage katti fo yi, Alla d'I faaren ge koomandi t'a yi, kuudo; o na kotu taqi dere kitta, O Duna d'o Lahara yi!

Xa ma-renme: yusufu Laasana Sumaare.
Nan bogu: Tafasiriga Gajaaga

O ye sere darajan wurigini sere be gan linṅ'o da, tuwaana su xa ga no tuwaana y'a kanma

Ti Alla toxo neemandaana hinnaana

Tiigeyen wa Alla da tegefon su Kaman ge ni

Kisiyen do neeman xa ye faari sennen kanma.

Yigo yogo ya ni, Alla ge d'a warjexe ren-yigu ñeeri (7)ya kefini ren-yaxarin bane (1). Kallen ge ri yigo ke yi, a da renmu ku xiri nan was'i da, nan t'i xoxona yaxaren ga na kiñe yexu, sera dantanto wa no, i n max'a yexundi kun ṅa.

Sere fana: yigu deppe . Filandi: yigu giile. Sikandi: yigu faranpere . Naxatandi: yigu ṅariñanṅe .

Yaxaren ga kiñe yexu, muurundaanon bogu d'a batte.

1- Yigu deppe ri, i me dunṅ'a kinni ken ṅa.

2- Yigu giile ri, i me dunṅ'a kinni ken ṅa.

3- Yigu faranpere ri, i me dunṅ'a kinni ken ṅa.

4- Yigu Ḍariñanṅe ri, i me dunṅ'a kinni ken ṅa.

Yaxaren xooro, a me yigo kita, bawo; duna yigun nta bakka ku di, gidan yigun leseme siri . ma, koota baane, i su fo xooron t'i wa gilli nan deg'i faaba digaamen wuren muuru. a d'i yokkun siiti nan daga .

m'a ga riini debi fanan ṅa, na tuwaanon tirindi digaamu ku wuren ṅa, xa; a ma kati jaabindu kitta ken debe yi, a ri debi fillandin ṅa, ken moxo bane ya ni, a ma jaabindu kita, a dagante katta debi sikkandi, a do lemne gomu deben kan fallun ṅa, a d'a tirindi gelli tuwaana, ma woli, ma sere xooore ga kitene debe ke yi ? le minen t'a da, yobo! A ti leminen n'i tumsi katt'i noqu, le minen d'a yokkun wutu d'an daga m'i ga joofene ka legerun ṅa, ken ge ni furun gallu, yitti xooore be ga non ṅa, i ga tuuman'a wure, leminen da yokkun wara ken wure ! yigon ti lemne ke da : Ee! An tuuri ya ba, ma wexen ya n'an ṅa ? in t'an na tuwaanon do sera xooron koy'in ṅa, an r'in riti xaburunin ya yi! Leminen t'a da : an gan ti n'an tumsi jatigira yi ; Anhan, xa ; an d'in tirindi tuwaanon do wolinin do sera xooron ya yi, oku xa tuwaanon d'o wolinin d'o sera xooron su faayi saqa yere ya, yigon ti : in jaatigi me dang'an ken ṅa, lemne.

Leminen t'an Bisimilla. i dag'i kan ṅa, m'i ga joofene yigon ti leminen n'i ku ji, i nan mini, leminen dega nan dall'a ma ri, a ga saage yigon t'a da : inke ni mukke ya, daqun w'in ṅa, in t'an n'in ku ji, an daga an t'an nta riini, leminen ti: ken feti, in d'in kaman ya ñi gundanlenmaaxun ṅa, ken falle yigon d'a tirindi t'a do kon birene ka ke di?

Leminen ti: inke, in faaba, in ma, in gida, d'in xoxone. Yigon t'i xa? Leminen ti: in faaba dag'i Arjannan fo-laqen ya gemundi gelli suxuba, in ma xa daga furun do biranton ya bogu me yi, in gida xa daga Seyitaane ya tumsi kille yi, in xoxonen xa daga soxo-teenin ya tintondi kaanin ṅa . Leminen digaamun da yigon lesema, leminen t'a da : in digaamu ku nan max'an lesema, an faaba xallu ku beeni ge d'an girindi kun yan xaw'an lesemana, xa; m'in ge d'I wure k'an da.

1- xa faaba ge ti xa n maxa xa xoxona yaxaren kini yigu-deppe ya, ken wuren ni sunup tinte, bawo; a bane ya ni xa, a nda dega yexi sunup tinte yi, yexun ga me dega sebeti, a n maxa daga sunpun kutu .

2- yigu-giile: ken wure ni : Tunṅa laate, bawoni; a ga na yexi non ṅa, xakun yigu, fo dega were xa naxanṅa, aken xa nta non ṅa kuudo na xa naxan tara, na xa linṅondi, na toxo ti ; yinneyen (hinneyen) ni yaxaren ya sondonmen ṅa dinanta yigon ṅa.

3- Yigu aranpere: ken wuren ni banna, bawoni; a do xa ga na dega kefi na kiine ke xalisin yiga, na toxo ti; xakun xa ni misikiinon ya yi, fon nta xa maxa xa ra g'a saagandin'a yi, ken riini ña yaagun ya yi xa maxa.

4- Yigu Dariñanñe: ken wuren ni: korinte be gar a nta yaxare likke wure, bawo; yaxare ke fa ga (faaga) riini tore ya, a na ña xa xa maxa likke yi.

Leminen ti: ku ya nix a faaba digaamu ku wuren ña.

Yigon ti: in ge d'an tirindi, an do sero beeni ga birene yere, an d'in jaabi x'in m'an faamu, an da kun sefu xa wure? Leminen ti:

1- in ge t'in faaba dag'i Arjanna-follaqen ya gemundi: ken wuren ni: yigo yogo yan faati n'i yaqen toxo do xoxono filli, xoxonon xosi geja do yaxare ke batte, banne sun a ti m'i ya gan n'a saagandi! I sunpun fa ga kutini do yaxare ke batte, "Baaba" (in faaba) daga kun ya linjondi, na toxo ti; i be nda sunpu soni Alla xa n'an sonno ya.

2- In ma xalle ke, ken wuren ni: jalan nda yaxare yogo ya bunu, a ge d'a tanpindi siri, in ma daga ken ya deema kuud'a n'i yinme kita.

3- In gida xalle ke, ken wuren ni: yaxannan faranpere yogo yan ri debe ke .yaxanbaanun ge de me saama d'a batte, a ge ñ'in gida taqen ña, saasa yaxanne ke n xawa saagene katt'I deben yayi, in gida ge bogu nan dag'a wara kille.

4- In xoxone ke xalle: ken wuren ni: seron (soron) ga kille be wuttu katti teenin ña, sokken yan nda ken kille rega m'a g'a muxundini (sankundini) in xoxonnen dega ken sokke ya soxo bakka kille ke yi gelli suxuba ke.

5- inke yinme (in yinme) xalle ke wuren ni salen ya yi, bawonu ; be nda ñi sallini a kaman faayi Alla ya gundallenmaaxunu.

A ti: ku ya n'in digaamu ku wuren ña.

Safandaana: xa ma-renme (xa maarenme)

Sabnba Fofana .

nan bogu: Yaafeera:Gajaaga: Senegaali.

Laadan kiite Silaamaaxun di

O wa Alla tiigana n'a maama n'a barake soxondi.

Ken fall'o na ti: Laadan ni mani ya?
Laadan ni : Soron demuntan fin yayi.
Manxa; Seron ge kefi xannu (fiini)beeni kanma. Nan dem'a yi, idebun di, m'i taaxu noqunin ŋa.xo: yiran ro moxo, ma, ñaxa ña moxo, ma, kun d'i me tananu.....

O ga na daga katta Laadan kiiten ŋa Silaamaaxun di, o na ñiini Silaamaaxun ge da Laadan su dagandi ya, ga nta kabande ga ri ku beenu ya (kabaye ge ña bakk'i ya) nan bogu Alla ya ma, Faari Senne – kisiyen do neeman g'a kamma- ma...

Ken di, a nta genme sere su da an ga na soro ñi Laada be kanma an n'i kaba bakk'a yi, m'a ga na ñi Sariyan ge da kabanden ña bakk'a yi. A nta genme xa, an n'i tirind'i "Hujjan" (daliilen) ŋa -xo : sere na ti: (Xa kun ga goron ya xerene goro taxandun ŋa, na ñi Faaren xa m'a deberi, xakun da ken daliilun bogu minna?)- bawoni Laadan lasilin daganten ya ni, ken bier, anken be ga kabandini bakka Laadan ŋa an ya do "Hujjan" (Daliilen) fa ga riini –

(an be ge ti na goron xerexere goro taxanden ŋa, t'a maña, an ya fa ga riini t'an Daliilen ŋa)-.

Maxa ti xadi : Faaren – Alla gan n'a neeman jiid'a kanma- ga ma ñi Laada su kanma, nan ti ken Laada xa maña, bawu Faaren ri nan diinan ya bangandi, na haqe kutu a ga nta genm'o n dangi ken ŋa, xa; a me ri kuudo na Laada bangandi, a da ken raxa-wuñinten ya toxo , ma kabanden ga ña ku beenu ya do xadi Alla ge daali nan ti (Anken faare an na jikku sire ya kanma) "Xaliben Suura" o n max'a sinma nan ti ken wuren ya ni ti Faaren ga nta ke be kanma ti ken ma siro! Ayi o,o,o, !!! kundun fe,bawu; an ga na "Aaya" ke faayi an w'a ñiini Alla m'a riti geesunden killen kanma,

- koyi ya nan ti Faaren ga fo wo fo (fofo) kanma ken su siren ya ni, xa; a wure fe nan t'a ga nta ke be kanma i ken sire feti.

Laadan kebe fiini yogoni:

1- A n maxa diinan sooxi

2- A toora nan maxa ñi sere kanma .

3- Nan maxa Alla batu t'a yi (na toxo ti, xeyi faarun ri kuudo na Alla botu moxon ya koyi soron ŋa, moxo be ga me wari kun ŋa a nta genm'o n t'o wa alla batta kundun ŋa.

A n maxa ña Laada ñexunton ŋa.

Hari (Alla) n'o ku fahamuye ya . Amiina

Alla dunneyen kanma a y'o kiilun di nan "kaseeti" bagandi Laadan kiiten kanma .

Axa ma-renme (maarenme):

Mahamadu Sanba Daraame

Nan bogu: Baadugula – fuuta Jallo –

Gine Konakiri.

XIBAARE [Actualités]

KAFON KURUNBAAXUNDE

Sooninkon Maarinden Kafo be ga Misira jamaanen di, a giri kubaaxunu ti geesundaana kurunbon ɗa, i yinmanken ga ni: Mahanmadu Sanba Daraame, i ya faayi ku :

SOOBE t'i wa mulla na Sooninkon Maarinden Kafon Likken ligi, Xa n'o deem a ti Duwaawu yi, kuudo Sooninkaaxu ga xurayen kitta moxo be.

Sooninkon ti:
SOOBE di
kaman nafa.

Waxatin kiñe
xoron giri!

Yinmanke: Mahanmadu S. Daraame

Y. Battamaxe: Haaruna Daraame	K. Loogonte: Mahanmadu Kebe	Naamen Figume: Yuusufu Sumaare	N. Battamaxe: Abbaasi Sumaare	Mange: Ibrahim Koreera	Noxon Mange: Isa Tireera
Sellan figume: Ismail Tuure	S. Battamaxe: Bakari Yatabare	Gubon Dunter? e: Bakari Daraame	G. Koro sinda: Laaji Saaxo	Gansinda 1: Mahanmadu Wage	Gansinda 2: Maasire So
Gansinda 3: Saaba Fofana	Sellan Bereta ragaana 1: Usmaani Jaawara	Sellan Bereta ragaana 2: Sunana Tanbadu	Sellan Bereta ragaana 3: Ali Jaawara	Noxon Bereta ragaana: Bangali Tunkara	Asikandariya Seega: Abdulhayi Jaaguraga

SOONINKAN XASU
Les mois en soninké
Soninke's months

Sooninke	français	English
Sooma	Janvier	January
Joonaa	Février	February
Maari	Mars	March
Birelli	Avril	April
Birero	mai	May
Jowoye	Juin	June
Jowoyelli	Juillet	July
Juxa	août	August
Wura	Septembre	September
Kankuti	Octobre	October
Nafabire	Novembre	November
Dagabire	Décembre	December

Silaamin xasu

1- Xasanne. 2- Xasanne-xoxone. 3- Annabiyaqe. 4- Annabiyaqe-xoxone. 5- Jimini-fana. 6- Jimini-lagare. 7- Saaban-fana. 8- Saaban-lagare. 9- Sunqaso. 10- Minaxaso. 11- Naxanqaso. 12- Baana (baano).

Kootanu / les jours de la semaine

- 1- Tangikoota = sibiti
- 2- Tunkakoota = alahadi
- 3- Tuumakoota = tenenqe
- 4- Gangonkoota = taraata
- 5- Wandekoota = araaba
- 6- Xañakoota = alaxamisa
- 7- Harinakoota = juma

2308 n'a wutu Wagadu tunkaaxun taaxen qa. [wagadu taaxu: 300 siine Isa kaane].

2308, age de l'empire du Ghana, depuis sa fondation a nos jours.

23087, age of Ghana empire, from its foundation to now.

Kitaabi Kurunba

Kitaabi kurunba lagare be ga bogu, a ya faayi ke, a toxon ni: ÑAAME, a wa sefene sooninkan xannen xaranqen joppaadun ya kanma, kuudo; an nan katta Sooninken safana do n'a xara.

Sooninkan xannen xaranqe.

Safandaana:

Madi Ibrahim Kante [Madibiramu]

Universal Declaration of Human Rights – Soninke
HAADAMA RENMUM TAQUN DORONDEN DANTAQIYE
DUNA NOXO (1948) (Sooninkan xaane)

.....
Tonte **22**

Sere su ga kappa jamaanen soro, a nan siri daxa kitta. A gan siri foonu beenu kitta katta kuureye, kuudo fo nan maxa bono a saraaxun ŋa, ti jamaane ma jaman falle deemande kun kappa a taqun ya.

Tonte **23**

1. Na golle kita, na an gollen sugandi, na a dabari xanne linje, na an tanga gollinbalaaxu kun su wa kappa sere su taqu.
2. Soro ga na ñi golli baane dabarini, I nta funŋoono me ya tugaadi.
3. Sere su ga gollinŋaana, a nan siri tugaadi kitta ya a do i koren ga katta bireene ti a yi sutura noxo.
4. Sere su do soro tanani raawa kafini na gollinŋan fedde sigindi, ma nan ro gollinŋan fedde kuudo na i taqun tanga.

Tonte **24**

Nan tuuma, na an feten bogu me wa kappa seren taqu, na xenpa kita gollinŋan do tuuma waxitinu a ga nta kaara su toorono.

Tonte **25**

1. Na feere kita kuudo an do an kore na bire moxo sire kita, yonki saha, yigande, feetu fataade, hire noqu, jaare noqu a do korosindu beenu kan gan siri i kitta. Na a deema selli a ga nta gollini, kaagumen ga na-bono ma selli a ga ra ntaxa du birandi a sago ga fe.
2. Saareye do lemiñaaxu nan siri korosindi daritante kitta lemene su a ga saare kacce ma a ga ma saare kacce, i sun siri tangene moxo baane ya.

Tonte **26**

1. Sere su nan siri xaranja, xaranjunde ke jonko nta a yi xarankonpo lenmu ku. Haadama renme su nan fatanta xarankonpo lenmu ku. .I nan gollen tuwaaxun xaranjen ntalan wuñini katta haadaman ŋa. Sere su tuwaaxun ya na an rondini meyisi xooro ku.
2. Xaranjunde ke nan siri seraaxun ya wundunu na haadama renmen taqun do i doronden tuwindi. A nan siri mefaamunde, yanpanden menjanjaaxun ya roono jamaanun naxa do saran xabiilanu, diinan kafonu. A nan siri Duna feddi xooren gollu katta jamu kuurandini.
3. Saaraanon fina yan sugandini lemunun dan ŋa xaranjen kille..

Kutte .....

Madibiramu Kante

Waale ma muso wa ku tirindu yogo jaabindaanan da !!

- 1- Afiriki baanaaxun sabatini kanmoxo ?
- 2- Afiriki daga kaanen jonginten na mani ya?
- 3- I ga tini « Mondialisation » a wure ni mani ya Sooninken di ? nafa w'a yi Afiriki da ba?
- 4- Demokarasin (Democratie) ni mani ya? A da kan tono kiña Afiriki ya?
- 5-

AFIRIKI BAANAAXUN RAWA ÑAANA BA?
Yobo! Kanmoxo?
Ayi! Mani ya?

Nuwarinde katta Sooninkan Feddun wa.

Feddu ku ya ni; sooninkara yaaxamaxo sooninkara sunqunmu, sooninkara sigi tontenu, sooninkara nanman-saanu, sooninkan xannen do naamen wurigindaano, sooninkon d'i xannen d'i naamen geesundaanon d'i kandandaano bakka biten di katta xurayen do nooron wa, bakka liixiyen do tanpiyen di katta heeseyen do tuumayen wa, bakka muxxen di katta bangeyen wa, sooninkara tettekuretendaano gedin laqun do lanban laqun wa.

O na ti xa do tanpiye xa do suxuleye xa do wahaliye, Hari na xa tanbakkun sabatindi, Duntençaaxu do layidu be xa ga d'i wutu Wagadu da, Alla ga nta xa kontond'i ya!

- **Feddu ku yogonu faayi:**

Sooninkon Maarinden Kafo Misira	Misira (Ejipti)
Madikaaman Musundo	Xaayi Mali
Sooninkon Maarinden Kafo Suuriya	Suuriya
Sooninkon Maarinden Kafo Madiina	Madiina Arabi Saudia
A.T.A.F	France
A.P.S	France
Soninkara.com	France
L'A.E.E.S, l'amicale des élèves et étudiants Soninké de l'Université Cheick Anta Diop de Dakar.	Dakar Senegal
<i>A do o ga ma kati ku beenu konjo yere</i>	

SOONINKON MAARIDAANO KAFO EJIPT

BP.1172 Attaba Caire Egypte.

E-mail: sooninkonkaho@hotmail.com

soobekama@yahoo.com

Daaxa: www.soobe.fr.tt

Tel (kittin xalle): (0020) 104377011

Kappallenmo [Nos Partenaires].	
Kafo (Association)	Daaxa (Siège)
Madikaaman Musundo	Xaayi Mali
Sooninkon Maarinden Kafo Suuriya	Suuriya
Sooninkon Maarinden Kafo Madiina	Madiina Arabi Saudia
A.T.A.F	France
A.P.S	France
Soninkara.com	France
L'A.E.E.S, l'amicale des élèves et étudiants Soninké de l'Université Cheick Anta Diop de Dakar.	Dakar Senegal
Sunpu do Xati	Ganbiya
Radio DJIDA FM	Bakel Dakar (Senegal)
Xaranmoxo Daama Xonte	Koduwaara Abija
Xaramoxo: Ismaila Jaane Semega	Riyadi Sawudiya
Xaramoxo: Mahanmadu Tuure	Makka Sawudiya.
Xaranmoxo : ADAMA DARAAME	Dakar Senegaali

Kitaabu beenu ga dabari Sooninkon Maarinden Kafon ne [Qaahira – Misira, Suuriya do Madiina].

kitaabe	Safandaana / Yillandaana
1- Malle do Maaro, <i>Wagadu Danbe</i>	Maarindaano, <i>Adama Daraame</i>
2- Batiyu, Gonbonŋen kitaabe	Maarindaano
3- Araaben seera ti sooninke	Maarindaano
4- Sooninken seera ti araaben	Maarindaano
5- Taalinun do Digan-xooro	Madi-Biramu Kante
6- Xaran kitaabe	Madi-Biramu Kante
7- Gemu xannu [harmonisation]	Maarindaano
8- Arbayin Nawawi	Mahamadu Baraaji
9- Hadiisi el-qudusi	Ibrahim Siise Muhamadu Kanute
10- Hiijun do Umuran kitaabe	Buubu Siise Mahamadu Baraaji
11- Laxadarinken defonde	Bakari Bajaaxa Umuraana Tanjigoora
12- Xufaaraaden(Hijaabu) kitaabe	Musa Yatabare
13- Sunqason Suume	Mahanmadu Kanute
14- ÑAAME	Madibiramu Kante
15- Wallaxa laqi fana, Maalik fiqihu	Mahanmadu Sanba Daraame
16- Hadama-renmen kawadi ti	X. Abdulkariimu Dukkure

Maktab al-Ilmi litaswer ((Aseymaa))
Taariq Yunus
44 Sari Jaakir Huseyni – Hayi juhuur-
Mahattatu Mahkama.
Tel: 24016619, P: 0101310125.

المكتب العلمي للتصوير ((الشيماء))
طارق يونس
44 ش ذاكر حسين – حي الزهور – محطة الحكمة
ت : 24016619، موبايل: 0101310125

Sooninkon Maarinden Kafo Ejipti

www.soo.be.fr.tt

inkonkafo@hotmail.com

On Xara On Goll
On na xurayen muuru
On maxa mungu o danbe

2307, Age de l'Empire du Ghana, depuis sa fondation à nos jours.
2307, age of Ghana Empire, from Ghana empire foundation to now.

2307 - 1428

SOOBE

SOONINKON MAARINDEN KAFO MISIRA

Soobe: siginten na do sooninkan renmun haqirilaanun ya batte, n'i kafuma me yi gelli duna banje su, nan yill'i sanqini i do me naxa, kuudo n'i tuyindi me haqirilaanun qa, m'i na katu gollini doome ma. Sooninkaaxu na wurugi. Ken ya ni sooninkon ga ti: "doronmun filli ya na koccen wuttu".

SOONINKON MAARINDEN KAFO MISIRA

Association Culturelle de Soninké en Egypte

Soninke Cultural Association in Egypt